

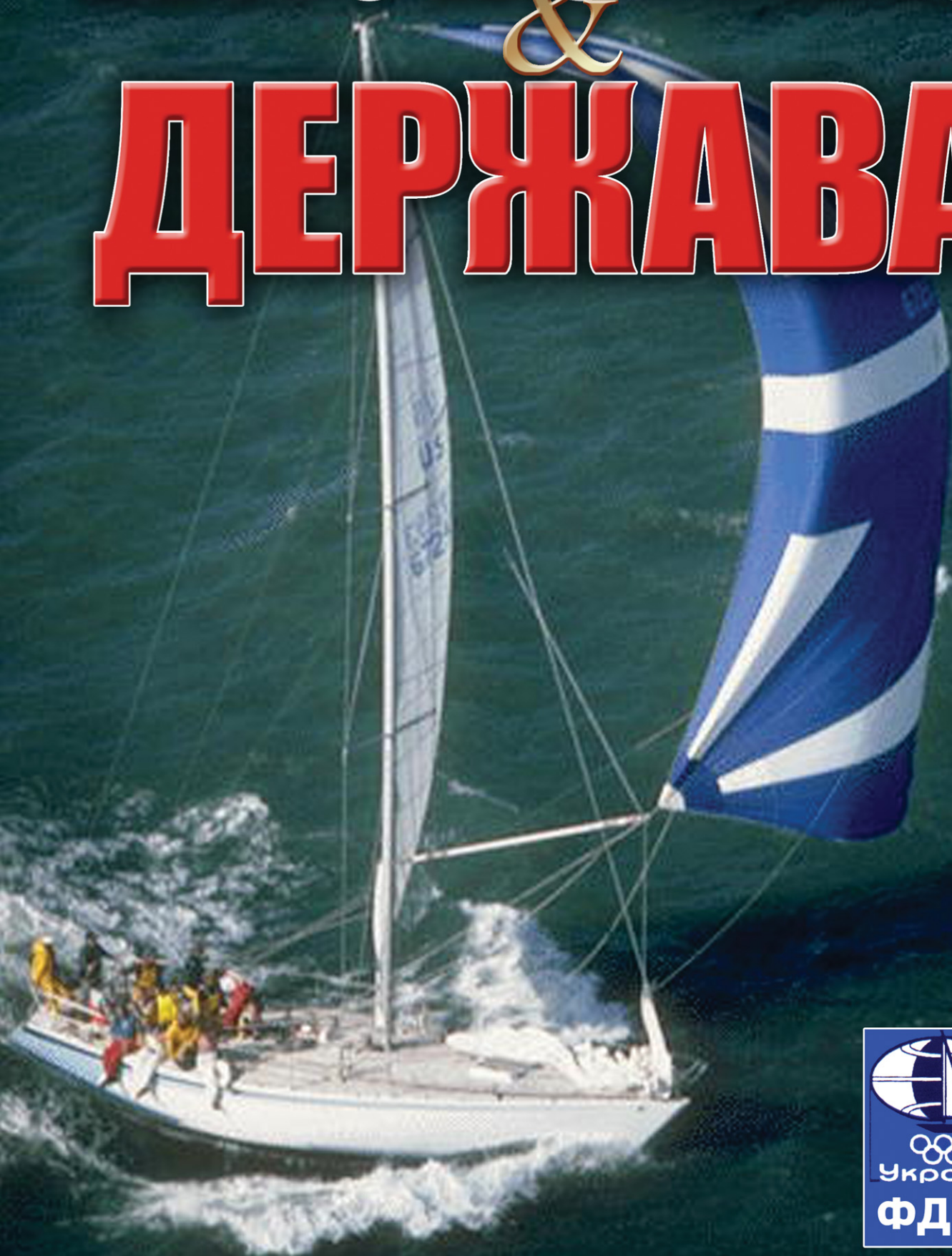
Міжнародний науково-практичний журнал

№11 листопад 2020 р.

ЕКОНОМІКА

&

ДЕРЖАВА

Денисенко Микола Павлович, головний редактор, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та сфери обслуговування, Київський національний університет технологій та дизайну

Кучеренко Ганна Борисівна, відповідальний секретар

Андрющенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Гармідер Лариса Дмитрівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки промисловості та організації виробництва, ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

Гайдучий Павло Іванович, доктор економічних наук, професор, академік Національної аграрної академії наук, директор Інституту стратегічних оцінок Президентського фонду Леоніда Кучми «Україна»

Гайдучий Андрій Павлович, доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки і маркетингу, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Гайдучий Іван Павлович, доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Гнатєва Тетяна Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Одеський державний аграрний університет
Кожем'якіна Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Козловський Сергій Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця
Лозинський Дмитро Леонідович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка»

Лутай Лариса Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України

Mangirdas Morkunas (Мангірдас Моркунас), Doctor of Philosophy in Management and business administration Associate professor, Head of Logistics Management study program, Mykolas Romeris University, Vilnius, Lithuania

Мельник Альона Олексіївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та сфери обслуговування, Київський національний університет технологій та дизайну

Надрага Василь Іванович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри управління персоналом та економіки праці, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Ніколюк Олена Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри Менеджменту і логістики, Одеська національна академія харчових технологій

Пантелєєва Наталія Миколаївна, доктор економічних наук, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи, Черкаський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи»

Резнікова Наталія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Сазонець Ігор Леонідович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

Сардак Сергій Едуардович, доктор економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Трусова Наталя Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь

Тульчинська Світлана Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Федоренко Станіслав Валентинович, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри охорони праці і навколишнього середовища КНУБА, академік академії будівництва України

Фролова Тетяна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Чвертко Людмила Андріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Чирва Ольга Григорівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Яременко Людмила Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Ярошевська Оксана Володимирівна, доктор економічних наук, професор кафедри економіки, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

(постанова президії ВАК України від 27 травня 2009 р. № 1-05/2,

наказ Міністерства освіти і науки України № 1081 від 29.09.2014 р.)

Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019 р.

(Категорія «Б»).

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКО-МЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

— Index Copernicus (IC);

— SIS;

— Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 9144,
від 09.09.2004 року

ISSN 2306-6806

Передплатний індекс: 01751

Адреса редакції:

м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька,
18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Телефон/факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.economy.in.ua

Засновники:

*Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості*

України,

ТОВ "Редакція журналу

"Економіка та держава"

Видавець:

ТОВ "АКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Рекомендовано до друку Вченою Радою
ІПК ДСЗУ 26.11.20 р.

Підписано до друку 26.11.20 р.

Формат 60х84 1/8, Ум. друк. арк. 22,6.
Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.
Замовлення № 2611/1.

Віддруковано у ТОВ «АКС центр»
м. Київ, пров. Куренівський, 17
Тел. (044) 537-14-34

У НОМЕРІ:

Економіка та держава № 11/2020

Економічна
наука

<u>Шкурупій О. В., Самойлик Ю. В., Шматько О. О.</u>	
Маркетингові особливості освітніх послуг у конкурентному середовищі: міжнародні та національні тренди	4
<u>Тарасенко І. О., Несенюк Є. С.</u>	
Інвестиційні стратегії інноваційної конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості та механізми їх реалізації	12
<u>Дунська А. Р., Антоненко Д. І.</u>	
Сценарне планування розвитку міжнародної діяльності підприємства в умовах нестабільної кон'юнктури ринку	19
<u>Маркіна І. А., Таран-Лала О. М., Яхницька В. П.</u>	
Стратегічні аспекти ефективності менеджменту стійким розвитком підприємства в умовах конкурентного бізнес-середовища	24
<u>Меліхова Т. О., Шишига М. П.</u>	
Удосконалення обліку і аудиту адміністративних витрат підприємства	28
<u>Міщенко М. І., Марценюк А. В., Чернова Н. С., Грінченко М. О.</u>	
Теоретичні підходи до управління економічною безпекою транспортних підприємств у сучасних умовах	35
<u>Єрешко Ю. О., Товмасян В. Р.</u>	
Теорія модернізації як концептуальна засада формування фінансової політики підприємства	41
<u>Юркевич О. М., Субочев О. В., Лихолет С. І.</u>	
Структуровані фінанси як окремий елемент глобальної фінансової системи	47
<u>Іванова Л. С.</u>	
Роль і місце місцевих органів самоврядування в процесі трансформації особистих селянських господарств у суб'єкти підприємницької діяльності в сфері агробізнесу	54
<u>Патицька Х. О.</u>	
Формування центрально-периферійної взаємодії в об'єднаній територіальній громаді в умовах децентралізації: ідентифікація рівнів і сфер	59
<u>Піжук О. І.</u>	
Національний індекс цифрової трансформації економіки: формування системи показників та методика розрахунку	63
<u>Вдовічена О. Г., Шупрудько Н. В., Вовк С. В.</u>	
Розвиток регіональних брендів (практика областей України)	69
<u>Аббасов Алі Яшар огли</u>	
Моделі прогнозування ціни на електроенергію	75
<u>Лагодієнко Н. В., Хоренченко В. В., Татаренкова Ю. В.</u>	
Ефективність державного планування податкових надходжень	80
<u>Воронкова Т. Є., Мельник А. О.</u>	
Економічний зміст показників ефективності використання бюджетних коштів	84
<u>Ращенко А. В., Лесь А. В., Роїк І. В., Нелен І. В.</u>	
Перевезення твердих побутових відходів як частина транспортної системи міст та ОТГ	88
<u>Параниця Н. В., Таращенко В. А., Карева О. В.</u>	
Факторний аналіз надходжень податку на прибуток у регіональний бюджет	92
<u>Жалдак Г. П., Красовська М. Р.</u>	
Процеси приватизації та розвиток економіки України	96
<u>Утеченко Д. М.</u>	
Функціонування сільськогосподарської кооперації як засіб відтворення людського капіталу сільських територій	101
<u>Дон О. Д.</u>	
Вплив міжнародної трудової міграції на світовий ринок праці	106
<u>Беспалов М. О.</u>	
Особливості фінансової децентралізації в контексті світового досвіду	112
<u>Онопрієнко Ю. Ю.</u>	
Моделювання прибутковості як цільової стратегії управління фінансами банку	116

CONTENTS:

Ekonomika derzhava № 11/2020

Economy

<u>Shkurupii O., Samoilyk Iu., Shmatko O.</u>	
THE MARKETING FEATURES OF EDUCATIONAL SERVICES IN A COMPETITIVE ENVIRONMENT: INTERNATIONAL AND NATIONAL TRENDS	4
<u>Tarasenko I., Nesenjuk E.</u>	
INVESTMENT STRATEGIES OF INNOVATIVE COMPETITIVENESS OF EASY INDUSTRY ENTERPRISES AND MECHANISMS OF THEIR REALIZATION	12
<u>Dunska A., Antonenko D.</u>	
SCENARIO PLANNING OF THE DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL ACTIVITY OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF UNSTABLE MARKET CONDITIONS	19
<u>Markina I., Taran-Lala O., Yakhnitska V.</u>	
STRATEGIC ASPECTS OF MANAGEMENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE IN THE CONDITIONS OF THE COMPETITIVE BUSINESS ENVIRONMENT	24
<u>Melikhova T., Shyshyha M.</u>	
IMPROVING ACCOUNTING AND AUDITING OF ADMINISTRATIVE COSTS OF THE ENTERPRISE	28
<u>Mishchenko M., Martseniuk L., Chernova N., Grinenko M.</u>	
THEORETICAL APPROACHES TO ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF TRANSPORT ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS	35
<u>Yereshko Ju., Tovmasian V.</u>	
MODERNIZATION THEORY AS A CONCEPTUAL BASIS FOR THE ENTERPRISE FINANCIAL POLICY FORMATION	41
<u>Yurkevich O., Subochev O., Lykholet S.</u>	
STRUCTURED FINANCE AS A SEPARATE ELEMENT OF THE GLOBAL FINANCIAL SYSTEM	47
<u>Ivanova L.</u>	
THE ROLE AND PLACE OF LOCAL GOVERNMENTS IN THE TRANSFORMATION PROCESS OF PERSONAL PEASANT ECONOMY INTO BUSINESS ENTITIES IN THE FIELD OF AGRIBUSINESS	54
<u>Patytska Kh.</u>	
FORMATION OF CENTRAL PERIPHERAL COOPERATION IN THE UNITED TERRITORIAL COMMUNITY IN CONDITIONS OF DECENTRALIZATION: IDENTIFICATION OF LEVELS AND SPHERES	59
<u>Pizhuk O.</u>	
NATIONAL INDEX OF THE ECONOMY DIGITAL TRANSFORMATION: TO FORM A SYSTEM OF INDICATORS AND ITS COMPUTATION	63
<u>Vdovichenko O., Shuprudko N., Vovk S.</u>	
DEVELOPMENT OF REGIONAL BRANDS (PRACTICE OF REGIONS OF UKRAINE)	69
<u>Abbasov A.</u>	
ELECTRICITY PRICE FORECASTING MODELS	75
<u>Lagodienko N., Khorenzhenko V., Tatarenkova Y.</u>	
EFFICIENCY OF STATE PLANNING OF TAX REVENUES	80
<u>Voronkova T., Melnik A.</u>	
ECONOMIC CHANGE OF INDICATORS OF EFFICIENCY FROM THE BUDGETARY COSTS TRANSFER	84
<u>Rashchenko A., Les A., Roik I., Nelep I.</u>	
SOLID WASTE TRANSPORTATION AS PART OF THE CITY TRANSPORT SYSTEM	88
<u>Paranytsia N., Tarashchenko V., Kareva O.</u>	
FACTOR ANALYSIS OF INCOME TAX REVENUES IN THE REGIONAL BUDGET	92
<u>Zhdak H., Krasovska M.</u>	
PROCESSES OF PRIVATIZATION AND DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN ECONOMY	96
<u>Utechenko D.</u>	
FUNCTIONING OF AGRICULTURAL COOPERATION AS A MEANS OF REPRODUCING HUMAN CAPITAL IN RURAL AREAS	101
<u>Don O.</u>	
THE INFLUENCE OF INTERNATIONAL LABOR MIGRATION ON THE WORLD LABOR MARKET	106
<u>Bespalov M.</u>	
PECULIARITIES OF FINANCIAL DECENTRALIZATION IN THE CONTEXT OF WORLD EXPERIENCE	112
<u>Onopriienko Yu.</u>	
PROFITABILITY MODELING AS A TARGET STRATEGY OF BANK FINANCIAL MANAGEMENT	116

Н. В. Параниця,

к. е. н., доцент, доцент кафедри управлінського обліку, бізнес-аналітики та статистики, Університет державної фіскальної служби України

ORCID ID: 0000-0003-3682-4979

В. А. Тарашченко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри аудиту та економічного аналізу, Університет державної фіскальної служби України

ORCID ID: 0000-0002-4873-982X

О. В. Карєва,

студентка 3 курсу, Науково-навчальний інститут обліку, аналізу та аудиту Університету державної фіскальної служби України

ORCID ID: 0000-0002-8439-1728

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.11.92

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК У РЕГІОНАЛЬНИЙ БЮДЖЕТ

N. Paranytsia,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management Accounting, Business Analysis and Statistics, University of State Fiscal Service of Ukraine

V. Tarashchenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Audit and Economic Analysis, University of the State Fiscal Service of Ukraine

O. Kareva,

3th year student, Research Institute of Accounting, Analysis and Audit, University of State Fiscal Service of Ukraine

FACTOR ANALYSIS OF INCOME TAX REVENUES IN THE REGIONAL BUDGET

Досліджено надходження податку на прибуток у регіональний бюджет. Аналізується можливість використання факторних моделей для прогнозування податкових надходжень. Побудовано багатофакторну економіко-математичну модель. Для наочності проведеного дослідження обрано Київську область. На основі аналізу даних державної фіскальної служби України та державної служби статистики України за 2010—2019 рр. були розрахована кореляційна матриця та побудовані регресійні моделі.

Проаналізовано фактори прямого впливу на обсяг надходжень власних і закріплених у розрізі податків, зборів та інших обов'язкових платежів до обласного бюджету, а саме: кількість платників податку на прибуток, індекс інфляції в Україні, номінальний ВВП, фінансовий результат підприємств до оподаткування, та опосередкованого впливу: капітальні інвестиції. Наведені пропозиції можуть бути використані для зміни механізму диференціювання податкових надходжень за рівнями бюджетної системи.

The receipt of income tax in the regional budget has been studied. The possibility of using factor models for forecasting tax revenues is analyzed. A multifactor economic-mathematical model is built. The Kyiv region was chosen for clarity of the conducted research. Based on the analysis of data from the State Fiscal Service of Ukraine and the State Statistics Service of Ukraine for 2010—2019, regression models were built.

Understanding the nature of key macroeconomic indicators, their behavior depending on the general geoeconomics background is crucial in the analysis and forecasting of tax revenues. This necessitates a detailed factor analysis of the dynamics of revenues from budget-generating taxes.

The factors of direct influence on the amount of own and fixed in terms of taxes, fees and other mandatory payments to the regional budget are analyzed, namely: the number of income taxpayers, inflation index in Ukraine, nominal GDP, financial result of enterprises before tax, and indirect impact: capital investment. These proposals can be used to change the mechanism of differentiation of tax revenues by levels of the budget system.

The main factors in the analysis of tax revenues are socio-economic, legislative, factors of tax administration. For each budget-forming tax — on corporate profits, value added, mining, personal income, excise taxes — these factors have a differentiated impact. The negative dynamics of total tax deductions to the consolidated budget of Ukraine was formed as a result of a serious decline in tax revenues, which confirms the still strong resource dependence of the Ukrainian economy. The determining economic factor in the dynamics of revenues from this type of taxation, such as excises, is the consumer activity of the population, but the main effect on its dynamics has a change in rates on excisable products. Steady growth of tax revenues is facilitated by measures of the State Fiscal Service of Ukraine aimed at counteracting unfair methods of competition through the use of individual taxpayers of legislative gaps for tax evasion. Changing prices in world markets, weakening external demand for key energy sources, devaluation of the domestic currency is perceived by the tax authorities as scenario conditions for economic development, but effective tax administration demonstrates the ability of the budget to withstand financial and economic shocks.

Ключові слова: податкові надходження, факторний аналіз, податок на прибуток, регіональний бюджет, регресійний аналіз.

Key words: tax revenues, factor analysis, income tax, regional budget, regression analysis.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Попри поступове зниження фіскальної ролі податку на прибуток підприємств, він все ще залишається одним з бюджетоутворюючих податків. Аналіз податкових надходжень по податку на прибуток підприємств та джерел їх формування є основою для прогнозування, сприяє організації процесу податкового планування, визначенню податкових можливостей території, збільшенню податкових надходжень до бюджету.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є дослідження залежності обсягу надходжень податку, що припадають на конкретну адміністративно-територіальну одиницю — Київську область, від соціально-економічних показників її діяльності. Для реалізації даної мети необхідно виділити суттєві ознаки-фактори, що визначають надходження податку на прибуток в обласний бюджет, і встановити їх математичний вплив на результативний показник (обсяг надходжень податку на прибуток у бюджет Київської області).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Багато учених-фінансистів приділяли увагу дослідженню впливу фіскальної політики, моделювання податкових доходів бюджету й аналіз особливостей податку на прибуток підприємств: Хомутенко А.В. [1], Бзова Ю.І. [1], Краєвський В.М. [2], Лаговський В.М. [2], Новицька Н.В. [2], Паянок Т.М. [2], Вишневецький В.П., Серебрянський Д.М. та ін.

Проте, попри велику кількість наукових робіт у предметній сфері нашого дослідження, питання економетричного моделювання податку на прибуток підприємств залишаються відкритими. У зв'язку з викладеним це дослідження буде направлено на моделювання надходжень від податку на прибуток підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Першочергове завдання держави з точки зору забезпечення ефективного функціонування її інститутів — наповнення бюджетів усіх рівнів, і податки виступають основним інструментом у вирішенні цієї задачі. Водночас час податки являють собою проєкцію економічних процесів, оскільки, по суті, є об'єктивним показником фінансово-господарської діяльності підприємств.

Складна суспільно-політична ситуація в Україні, яка розгорнулася в 2014—2020 роках, обернувся для економіки країни низкою негативних наслідків, які змусили її розвиватися в складних і суперечливих умовах, пристосовуючись до умов нової реальності. На одному часовому відрізку сконцентрувалися найбільш болючі для економіки шоки: різке скорочення обсягів експорту на ключові товари, обмежений доступ до зовнішнього фінансування, що викликало в свою чергу інфляційні ризики, і все це на тлі наростання бюджетних видаткових зобов'язань.

Тісний взаємозв'язок податків і економічних процесів найбільш чітко простежується в період кризових явищ, що зумовило необхідність вдосконалення податкового адміністрування з метою зниження до максимально можливого рівня залежності податкових надходжень від економічних сплесків.

Податок на прибуток підприємств є одним із основних бюджетоформуючих податків, невід'ємною складовою сучасних податкових систем і важливим інструментом регулювання соціально-економічних процесів країни. Покращення сучасного стану надходження від податку на прибуток підприємств є найважливішим питанням, від вирішення якого залежить підприємницький клімат України та надходження інвестицій [2, с. 300].

Моделювання податкових надходжень до бюджетів різних рівнів може здійснюватися різними методами, в тому числі з використанням регресійних моделей. Ме-

Таблиця 1. Динаміка основних макроекономічних показників за 2010–2019 рр.

Рік	Надходження власних і закріплених доходів у розрізі податків, зборів та інших обов'язкових платежів до обласного бюджету Київської області, млн грн (Y)	Кількість підприємств у Київській обл., одиниць (X ₁)	Індекс інфляції в Україні, %, (X ₂)	Капітальні інвестиції в Київській обл., млн дол. США (X ₃)	Номінальний ВВП, млн дол. США (X ₄)	Київська обл., фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн, (X ₅)
2010	5079,2	15256	109,1	11331,4	136419	1325,5
2011	6482,7	16502	104,6	17672,9	163160	5865,0
2012	7644,4	17482	99,8	20366,8	175781	10188,1
2013	7926,1	18676	100,5	20696,6	183310	14655,5
2014	8802,7	17873	124,9	19653,5	131805	19086,8
2015	8343,7	18164	143,3	24359,1	90615	-18556,4
2016	11414,7	17830	112,4	33411,4	93270	8199,7
2017	15074,6	19339	113,7	34494,5	112154	13080,0
2018	14645,3	20054	109,8	40713,4	130832	14782,7
2019	12798,9	21077	104,1	50295,7	153781	40368,1

Джерело: розраховано авторами на основі аналізу даних [3; 4].

тоди кореляційно-регресійного аналізу дозволяють тільки певною мірою, але завжди задовільно надійно оцінити вплив того чи іншого врахованого фактора на результативний ознака і включити його в модель (або виключити), в залежності від суттєвості вкладу в досліджувану варіацію результативної ознаки-фактора. Загальна багатофакторна лінійна модель має вигляд (формула 1 [2, с. 346]):

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \beta_6 X_6 + \varepsilon \quad (1),$$

де X_1 — кількість підприємств в Київській обл., одиниць;

X_2 — індекс інфляції в Україні, %;

X_3 — капітальні інвестиції в Київській обл., млн дол. США;

X_4 — номінальний ВВП, млн дол. США;

X_5 — Київська обл., фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн.

В якості результативного показника Y визначимо обсяг надходжень податку на прибуток в регіональний бюджет для Київської області, для цього використовуємо дані форм податкової звітності державної фіскальної служби України та державної служби статистики України (табл. 1). В основу моделі закладені фактори прямого впливу на обсяг надходжень власних і закріплених у розрізі податків, зборів та інших обов'язкових платежів до обласного бюджету, а саме: кількість платників податку на прибуток, індекс інфляції в Україні, номінальний ВВП, фінансовий результат підприємств до оподаткування, та опосередкованого впливу: капітальні інвестиції [1].

Застосування великої кількості показників ускладнює економіко-статистичну інтерпретацію результатів дослідження, тому варто оптимізувати масив даних за кількістю досліджуваних індикаторів. Доцільно вклю-

Таблиця 2. Кореляційна матриця за 2010–2019 рр.

	Надходження власних і закріплених доходів у розрізі податків, зборів та інших обов'язкових платежів до обласного бюджету Київської області, млн грн (Y)	Кількість підприємств в Київській обл., одиниць (X ₁)	Рівень інфляції (X ₂)	Капітальні інвестиції в Київській обл., млн дол. США (X ₃)	Номінальний ВВП, млн дол. США (X ₄)	Київська обл., фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн, (X ₅)
Надходження власних і закріплених доходів у розрізі податків, зборів та інших обов'язкових платежів до обласного бюджету Київської області, млн грн (Y)	1					
Кількість підприємств в Київській обл., одиниць (X ₁)	0,832	1				
Рівень інфляції (X ₂)	0,007	-0,030	1			
Капітальні інвестиції в Київській обл., млн дол. США (X ₃)	0,877	0,903	-0,076	1		
Номінальний ВВП, млн дол. США (X ₄)	-0,362	-0,042	-0,758	-0,224	1	
Київська обл., фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн, (X ₅)	0,547	0,594	-0,586	0,584	0,438	1

Джерело: розраховано авторами на основі аналізу даних [3; 4].

чати в модель тільки ті фактори, у яких коефіцієнт кореляції з результативним показником має найбільш високе значення [табл. 2].

Виходячи з даних відповідно до методу парної кореляції, варто виділити показники, з коефіцієнтами детермінації, що перевищують 50%. З огляду на критерій Кайзера за даними виділення головних компонент, варто відібрати тільки чинники з власними значеннями величини 1. По суті, це означає, що якщо фактор не виділяє дисперсію, еквівалентну принаймні дисперсії однієї змінної, то він опускається. Найбільш висока тіснота зв'язку з обсягом надходжень податку на прибуток характерна для ознак-факторів X_1 , X_3 , X_4 . Таким чином, необхідно виключити фактори X_2 та X_5 . У результаті регресійного аналізу отримуємо лінійне рівняння:

$$Y = -5240,86 + 0,537X_1 + 0,205X_3 - 0,029X_5.$$

Коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,7877$, тобто 78,77 % надходження власних і закріплених доходів у розрізі податків, зборів та інших обов'язкових платежів до обласного бюджету Київської області, млн грн у 2010—2019 рр. обумовлено дією факторів X_1 , X_3 , X_4 . При рівні значущості 0,1 модель є адекватною (коефіцієнт детермінації = 0,7877, критерій Фішера $F_{\text{роз}} = 7,4 > F_{\text{таб}} = 0,019$). Виходячи з отриманих результатів, на надходження податку на прибуток впливають: зростання кількості підприємств у Київській обл., капітальні інвестиції в Київській обл. та фінансовий результат (сальдо) до оподаткування, млн грн (Київська обл.).

ВИСНОВКИ

У результаті можна відзначити, що практичне використання розроблених економічних моделей надходжень податку на моделі можуть бути побудовані для всіх видів податків і зборів, що застосовуються на території України в розрізі конкретного суб'єкта. Крім того, багатфакторні регресійні моделі можуть бути використані для короткострокових прогнозів, для аналітичних розрахунків, обґрунтування обсягів бюджетів. Проведене дослідження може бути використано для зміни механізму диференціювання податкових надходжень за рівнями бюджетної системи.

Література:

1. Хомутенко А.В. Прогнозування обсягу надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету України методом кореляційно-регресійного аналізу / А.В. Хомутенко, Ю.І. Бзова // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. — Науки: економіка, політологія, історія. — 2017. — № 1—2 (243—244), С. 133—144. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7112>, (дата звернення 15.10.2020).
2. Аналітика та прогнозування соціально-економічних процесів і податкових надходжень: монографія / Т.М. Паянок, В.В. Лаговський, В.М. Краєвський та ін. К. ЦП "Компринт", 2019. 425 с. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/doc/3314>, (дата звернення 15.10.2020).
3. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення 15.10.2020).
4. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення 20.10.2020).
5. Державна служба статистики України. URL: <http://bank.gov.ua> (дата звернення 15.10.2020).
6. Світовий банк. URL: <http://data.worldbank.org> (дата звернення 15.10.2020).

References:

1. Khomutenko, A. V. and Bzova, Yu. I. (2017), "Forecasting the amount of corporate income tax revenues to the state budget of Ukraine by correlation-regression analysis", *Naukovyj visnyk Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu. Vseukrains'ka asotsiatsiia molodykh naukivtsiv*. - Nauky: ekonomika, politolohiia,

istoriia, vol. 1—2 (243—244), pp. 133—144, available at: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7112> (Accessed 15 October 2020).

2. Paianok, T.M. Lahovs'kyj, V.V. and Kraievs'kyj, V.M. (2019), *Analityka ta prohozuvannia sotsial'no-ekonomichnykh protsesiv i podatkovykh nadkhodzen'nyh: monohrafiia* [Analytics and forecasting of socio-economic processes and tax revenues: a monograph], TsP "Komprynt", Kyiv, Ukraine, available at: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/doc/3314> (Accessed 15 October 2020).

3. The official site of Derzhavna fiskal'na sluzhba Ukrainy (2020), available at: <http://sfs.gov.ua/> (Accessed 15 October 2020).

4. The official site of Ministerstvo finansiv Ukraine (2020), available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (Accessed 15 October 2020).

5. The official site of Natsionalnyi Bank Ukraine (2020), available at: <http://bank.gov.ua> (Accessed 15 October 2020).

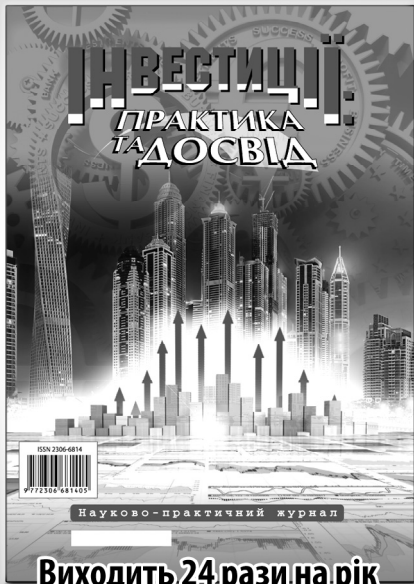
6. The official site of World Bank (2020), "Ukraine. Database", available at: <http://api.worldbank.org/v2/uk/country/UKR?downloadformat=excel> (Accessed 15 October 2020).

Стаття надійшла до редакції 12.11.2020 р.

ІНВЕСТИЦІЇ.

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

www.investplan.com.ua

Науково-практичний журнал

Виходить 24 рази на рік

Передплатний індекс: 23892

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292